

Lausunto

14.09.2020

Asia: VN/19859/2020

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (todistus negatiivisesta testituloksesta)

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Rakennusteollisuus RT kiittää lausuntopyyntöä koskien hallituksen esitystä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (todistus negatiivisesta testituloksesta), ja lausuu seuraavaa:

Lakiehdotus on peruseriaatteiltaan hyvä ja kannatettava.

RT:n vuonna 2019 tekemän työvoimakyselyn perusteella rakennusalan ulkomaalaisten työntekijöiden osuus on vakiintunut n. 20 prosenttiin alan kaikista työntekijöistä. Lukumäärä vaihtelee vuodenajan mukaan, mutta ulkomaalaisia rakennusalan työntekijöitä on Suomessa n. 35.000.

Rakennusalan ulkomaisesta työvoimasta suurin osa on Virosta. Ulkomaista työvoimaa on paljon lisäksi Puolasta, Latviasta ja Liettuasta sekä Venäjältä ja Ukrainasta. Suurin osa ulkomaalaisista työntekijöistä saapuu Suomeen laivalla Tallinnasta Helsinkiin. Työntekijöitä saapuu jonkin verran maanteitse Suomen ja Venäjän välisen rajan yli sekä lentoteitse pääosin Helsinki-Vantaan lentoasemalle.

Lakiehdotus selkiyttää ulkomaalaisten työntekijöiden Suomeen matkustamista ja poistaisi nykytilanteessa vaadittavan omaehtoisen karanteenin. Ehdotus helpottaa rakennusalan yritysten, yksittäisten toimijoiden ja työmaiden tilannetta, kun on varmuus siitä, että ulkomaalaisella työntekijällä ei ole koronaa.

Nykytilanteessa ulkomaalaisille työntekijöille suositellaan omaehtoista karanteenia Suomeen saapumisen jälkeen. Ulkomaalainen työntekijä ei välttämättä ole tällaista tietoa saanut ja hän on saattanut aloittaa työntöön heti Suomeen tultuaan. Lisäksi matkustaminen satamasta, lentoasemalta tai rautatieasemalta majoituspaikkaan on saattanut olla riskialtista. Lakiehdotuksen mukainen negatiivinen testitulos edistää luottamuksellisuutta työmaalla, jossa työskentelee usean eri kansallisuuden työntekijöitä.

Esitys voi toisaalta hankaloittaa ja vähentää työperäistä matkustamista kasvattamalla matkustamisesta aiheutuvia kustannuksia. RT toteaa samoin kuin esityksessä on mainittu, että rajat ylittävä matkustaminen äkillisessä tilanteessa ilman negatiivista testitulosta estyy.

Kuljetusyrityksen tarkastusvelvoitetta koskevat huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

Esitys kasvattaisi siinä kerrotun mukaisesti kuljetuspalvelun tarjoajien hallinnollista taakkaa ja kuljetuspalvelun tuottamiseen liittyviä kustannuksia.

Tältä osin RT toteaa, että sähköiset järjestelmät edesauttaisivat velvoitteen täyttämistä. Linkitys myytyyn matkalippuun ja kuljetusyrityksen matkustajaluettelon välillä sujuvoittaa velvoitteen täyttämistä. Tieto-suojatoimenpiteisiin tulee kiinnittää huomiota, jolla voi olla myös kustannuksia nostava vaikutus.

Matkustajaan kohdistuvat velvollisuudet: huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

Lakiehdotuksen mukaisena vaatimuksena on 72 tuntia uudempi negatiivinen testitulos ennen kuljetusvälineeseen nousua. Osa ulkomaalaisista työntekijöistä työskentelee Suomessa muutaman viikon kerrallaan ja palaa sitten asuinmaahansa palatakseen jonkin ajan kuluttua takaisin Suomeen työskentelemään. Mikäli uusi negatiivinen testitulos tarvitaan 72 tunnin jälkeen joka kerta Suomeen tultaessa, ulkomaalaisten työntekijöiden matkustaminen hankaloituu, aiheuttaa kustannuksia ja matkustaminen kotimaahan tulee todennäköisesti vähenemään. Tämä on erityisesti perheellisille työntekijöille hankalaa.

Suomen ja Viron välinen työmatkaliikenne on rakennusalaalla yleistä ja Rakennusteollisuus RT:n jäsenille kyse on tärkeästä työvoiman saatavuuteen liittyvästä alueesta. Lakiehdotuksen mukaisen koronatauti-epidemian parin – kolmen viikon välein tapahtuvien kotimatkojen osalta maksaisi yksittäinen työntekijä. Rakennusteollisuus RT katsoo, että Suomen ja Viron välille tulisi mahdollistaa vastaava työssäkäyntialue kuin Suomen ja Ruotsin sekä Suomen ja Norjan rajalla (esimerkiksi Tornio – Haaparanta). Tällainen työssäkäyntialue oli käytössä Suomen ja Viron välillä koronaepidemian alkuvaiheessa keväällä 2020. Tässä mallissa Suomen ja Viron välisessä rajaliikenteessä ei tarvittaisi negatiivista testitulosta, vaan työntekijä voisi matkustaa ilman sitä, mikäli hän työskentelee Suomessa ja hän asuu Virossa.

Lakiehdotus koskee ainoastaan ulkomaalaisia matkustajia, ei Suomen kansalaisia tai täällä pysyvästi asuvia ulkomaalaisia. Lakiehdotuksen tavoitteena on suojella väestöä ja pyrkiä estämään vaarallisen tartunta-taudin leviäminen Suomessa sekä lisätä matkustajien luottamusta rajat ylittävän matkustuksen turvallisuuteen.

Näitä tavoitteita lakiehdotus ei RT:n näkemyksen mukaan tue, mikäli suomalaisiin tai Suomessa pysyvästi asuviin ulkomaalaisiin ei kohdisteta vastaavan kaltaisia toimenpiteitä. Tältä osin toimenpiteitä tulisi terävöittää ja harkita pakollista koronatestausta korkean riskin maista palaaville suomalaisille matkustajille. Luottamusta matkustamiseen se ei välttämättä kuitenkaan lisää.

Negatiivista testitulosta koskevan todistuksen muodosta, kielestä, sisällöstä ja esittämistavasta on syytä antaa yksityiskohtaiset ja riittävän laajat ohjeet, jotta usean eri maan testituloksia voidaan tehokkaasti esittää. Lisäksi väärennettyjen todistusten riski on ilmeinen.

Kohdennetut kysymykset:

Kuljetusyhtiöt: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla velvoitteilla? Kuinka tarkastusvelvoite olisi parhaiten toteutettavissa? Mitä kustannuksia ehdotus mahdollisesti aiheuttaa? Muita huomioita?

-

Matkailu- ja ravintolapalveluala: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla matkustajaan kohdistuvilla velvoitteilla? Ovatko ehdotetut toimenpiteet riittäviä? Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen ja matkailun terveysturvallisuuden?

-

Sisäministeriö: Mikä on ulkomaalaislain ja ehdotettujen säädösmuutosten välinen suhde, erityisesti liittyen matkustajan käännyttämiseen? Mahdollistavatko ehdotetut toimenpiteet sen, että todistus negatiivisesta testitodistuksen mukanaolosta ja tarkastuksesta voidaan toteuttaa riittävällä tavalla?

-

Sosiaali- ja terveysministeriö: Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla? Ovatko toimenpide-ehdotukset riittäviä turvaamaan Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyden? Miten mahdolliset jälkitoimet huolehditaan (valvonta/uusintatestaus)?

-

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Millä edellytyksillä Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen maa/aluekohtaisesta kuljetusyrittystä koskevasta tarkastusvelvollisuudesta?

-

Kortene Mika
Rakennusteollisuus RT ry / INFRA ry - Rakennusteollisuus RT ry:n yhteinen lausunto